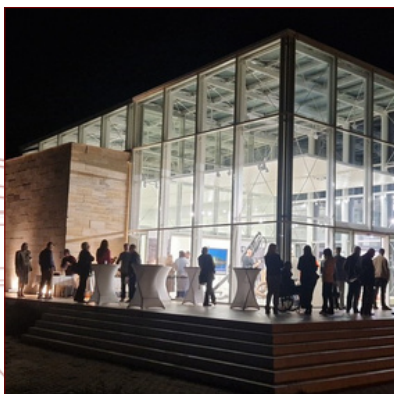


# Признање за унапређење приступачне комуникације у музејима у 2025. години

◆◆◆  
Иницијативе које приближавају  
културу свима



◆◆◆  
Аутори публикације:  
др Љубиша Васиљевић  
Маја Гојковић

Београд, 2026.

# IMPRESSUM

## Основни подаци

**Наслов публикације:** Признање за унапређење приступачне комуникације у музејима у 2025. години

**Издавачи:** Музејско друштво Србије и Каритас Србије

**За издаваче:** др Љубиша Васиљевић, о. Михаел Гхергхел

**Комисија за доделу признања:**

Љупка Михајловска, Савез за приступачност Србије  
Маја Гојковић, Музејско друштво Србије  
Душан Перић, Каритас Србије

**Аутори публикације:** др Љубиша Васиљевић, Маја Гојковић

**Рецензент публикације:** др Александра Савић

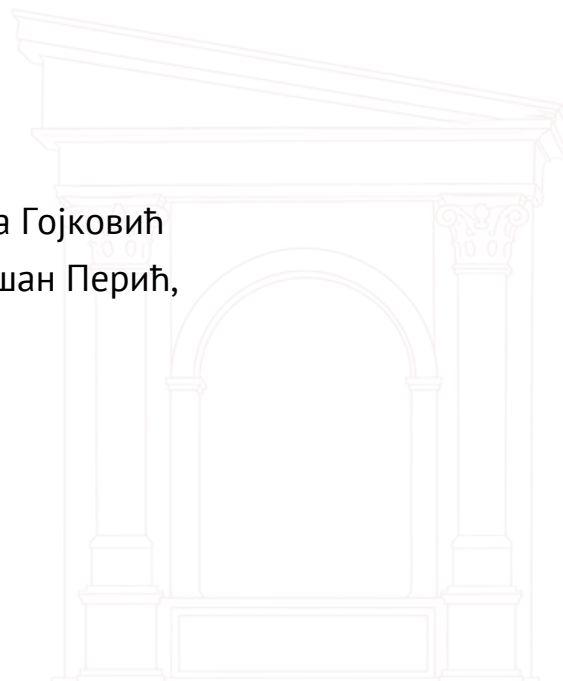
**Дизајн публикације:** Душан Перић

**Фотографије:** Достављене од стране музеја

**Штампа публикације:** Дигитално издање

**Организациони одбор доделе признања:**

Музејско друштво Србије: др Љубиша Васиљевић, Маја Гојковић  
Каритас Србије: Емилија Давидовић, Јелена Анкић, Душан Перић,  
Слободан Милошевић, Марија Бајић, Тамара Гачевић



# ПРИЗНАЊЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИСТУПАЧНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ У МУЗЕЈИМА

## за иницијативе спроведене у 2025. години

Музејско друштво Србије и Каритас Србије покренули су иницијативу за доделу Признања за унапређење приступачне комуникације у музејима са циљем да подстакну развој инклузивних музејских пракси и промовишу значај приступачне комуникације у области културе.

Позив је био намењен музејима са територије Републике Србије који су током 2025. године реализовали иницијативе усмерене ка унапређењу приступачности комуникације за особе са инвалидитетом, али и за ширу публику.

Под појмом иницијатива подразумевају се различити облици комуникације са публиком – изложбе, музејске поставке, дигитална решења, публикације, едукативни програми, радионице, кампање и други садржаји који доприносе јаснијем, разумљивијем и доступнијем представљању културног наслеђа. Посебан акценат стављен је на развој приступачне интерпретације музејског садржаја, примену иновативних комуникацијских решења, укључивање различитих група корисника и подстицање размене добрих пракси међу музејима.

Пријављене иницијативе оцењивала је стручна комисија састављена од представника Музејског друштва Србије, Каритаса Србије и Савеза за приступачност Србије.

Кроз ово признање организатори настоје да допринесу ширењу стандарда приступачне комуникације у култури и подстакну музеје да културно наслеђе учине доступнијим и ближим свим грађанима.

Признање се додељује у оквиру пројекта ACTIVE који спроводи Каритас Србије у сарадњи са партнерима, а чији је циљ развој концепта приступачне комуникације у земљама региона.

# МЕМОРАНДУМ О САРАДЊИ

## између Музејског друштва Србије и Каритаса Србије

Потписан је Меморандум о сарадњи између Музејског друштва Србије и организације Каритас Србије.

Потписе на Меморандум ставили су др Љубиша Васиљевић, председник МДС и о. Михаел Гхергхел, директор Каритаса Србије.

Стране потписнице су сагласне да је рад на унапређењу приступачности окружења, информација, комуникације, производа и услуга предуслов за равномерно укључивање свих, а посебно осетљивих категорија становништва, у културне, друштвене и политичке токове.

Сарадња и остваривање заједничких циљева ће се реализовати кроз:

- развијање приступачних материјала;
- организовање приступачних догађаја;
- организовање и спровођење обука из области приступачне комуникације;
- активности усмерене на промоцију концепта приступачне комуникације;
- активно укључивање особа са инвалидитетом и других осетљивих група;
- размену знања и искустава;
- друге активности повезане са унапређењем приступачности.

Стране потписнице ће посебно сарађивати на осмишљавању и спровођењу јавног позива и доделе признања за унапређење приступачне комуникације у музејима за иницијативе које доприносе унапређењу приступачне комуникације за ширу публику, а посебно за осетљиве категорије становништва.

Стране потписнице ће настојати да у партнерству предлажу и спроводе активности и пројекте у вези са приступачном комуникацијом.

Стране потписнице ће настојати да у заједничким активностима обезбеде смислено учешће особа којима је потребна приступачна комуникација и свих заинтересованих страна, водећи се највишим моралним и етичким начелима.

# ШТА ЈЕ ПРИСТУПАЧНА КОМУНИКАЦИЈА

Приступачна комуникација значи да су информације представљене тако да их што већи број људи може разумети и користити. То се односи на све посетиоце, без обзира на старост, образовање, језик или инвалидитет.

Комуникација је начин на који институција објашњава значење изложбе, предмета и уметничких дела и те информације треба да буду разумљиве што већем броју људи. Самим тим информације могу бити прилагођене коришћењем језика лаког за разумевање и материјала у приступачним форматима. Текстови у изложби треба да буду кратки, јасни и логично организовани. Стручни појмови могу се користити, али је важно да буду објашњени. На тај начин посетиоци лакше прате причу изложбе и разумеју контекст експоната.

Приступачна комуникација такође значи да се информације нуде на више начина. То могу бити на пример: аудио-водичи или аудио-описи, тактилни модели или рељефи, видео садржаји са титловима или знаковним језиком или визуелни водичи и дигитални алати.

Такви приступи посебно помажу слепим и слабовидим особама, глувим и наглувим посетиоцима, али често чине изложбу занимљивијом и разумљивијом и за ширу публику.

Важан део приступачности је и визуелни дизајн. Читљиви фонтови, добар контраст између текста и позадине и јасна сигнализација помажу посетиоцима да се лакше снађу у простору и прате садржај изложбе.

Приступачна комуникација данас обухвата и дигиталну приступачност, што значи да су сајтови, апликације и дигитални водичи музеја обликовани тако да буду читљиви, прегледни и доступни особама које користе различите асистивне технологије.

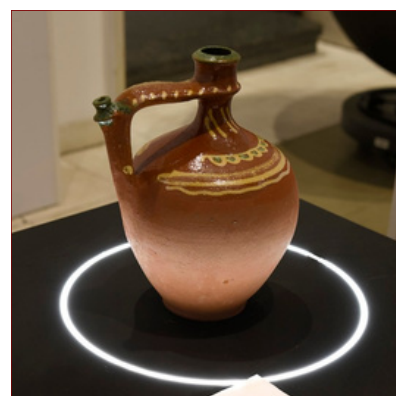
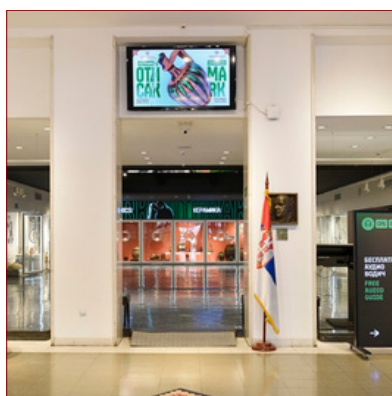
ДОБИТНИК ПРИЗНАЊА ЗА 2025. ГОДИНУ

# ЕТНОГРАФСКИ МУЗЕЈ

Изложба **Керамика: Отисак**

Аутор изложбе: **Јелена Туцаковић**

Аутор инклузивног сегмента  
изложбе: **Марија Пауновић**



Изложба „Керамика: Отисак” бави се историјом израде и употребе керамике на српском културном простору од 19. века до данас, са циљем да прикаже континуитет и значај овог материјала у свакодневном и обредном животу. Са намером да се изложба додатно обогати у инклузивном смислу, иницијатива је заснована на системском приступу приступачности већ у фази њеног креирања.

Простор и садржаји прилагођени су различитим потребама посетилаца: обезбеђено је несметано кретање, а информације су представљене кроз мултисензорни приступ – визуелно, аудитивно и тактилно. Уведени су аудио-водичи, тактилни експонати са Брајевим писмом и 3D модели, као и дигитални садржаји доступни путем NFC и QR технологије, укључујући текст, звук и знаковни језик.

Оваквим приступом наглашава се да је културно наслеђе заједничко добро и да његова презентација мора бити доступна свима, омогућавајући сваком посетиоцу да разуме и доживи изложбени садржај. Посебан акценат стављен је на једнакост у приступу информацијама и активно учешће публике у процесу тумачења наслеђа, уз подстицање самосталног истраживања и различитих начина учења.

Иницијатива је осмишљена као вишеслојно и инклузивно искуство које комбинује традиционалне музејске приступе са савременим технологијама. Посебна пажња посвећена је јасноћи интерпретације и различитим начинима усвајања информација.

Логичка и тематска структура изложбе прати историјски ток развоја керамике и процес њене израде, што омогућава јасно и интуитивно праћење садржаја. Да би садржај био што јаснији, тумачење је обogaћено савременом технологијом и мултисензорним методама. То омогућава различитим посетиоцима да открију информације путем више чула и на начин који им највише одговара.

Садржај је доступан кроз мултисензорни приступ: визуелно (експонати, легенде, архивска грађа), аудитивно (аудио-водич и звучни амбијент), тактилно (експонати доступни на додир са Брајевим писмом и тактилни модели) и дигитално (QR и NFC технологија, интерактивни екрани и 3D прикази). Дигитална апликација омогућава приступ информацијама у више формата – текстуалном, и на знаковном језику, уз могућност коришћења AI асистента Србе за додатна појашњења.

У оквиру повећања интерактивности изложбе, интерактивни сегменти попут квизова и комуникације са AI асистентом подстичу активно учешће посетилаца и прилагођавају садржај њиховом интересовању и нивоу знања, док се једном недељно организују стручна тумачења и пратеће радионице керамике које развијају сензорну перцепцију кроз непосредан контакт са глином. Сегменти изложбе су интерпретирани и кроз понуду сувенирнице, где се могу пронаћи предмети инспирисани самом поставком. Са друге стране, у музејском кафеу организована је дегустација кафе и качамака у керамичким посудама, чиме је посетиоцима пружено додатно сензорно искуство укуса.

Иницијатива представља свеобухватан корак ка социјалној приступачности, где се музејски садржај не само посматра, већ доживљава кроз више чула и канала комуникације. Комбинацијом физичке прилагодљивости простора и савремених технологија, изложба је обликована као отворен и инклузиван систем интерпретације.

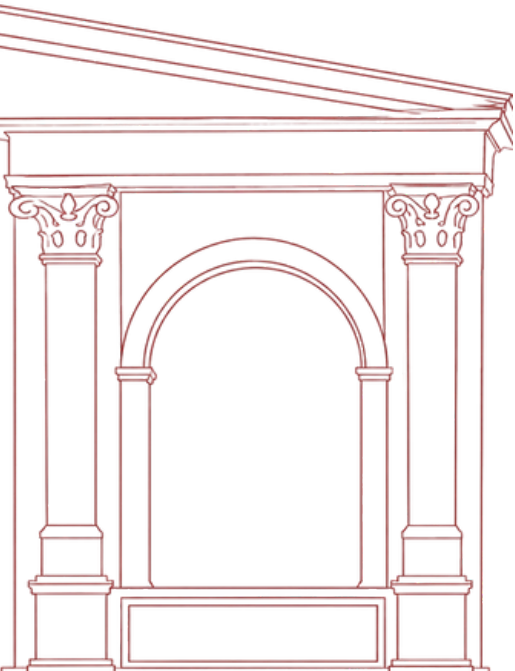
Захваљујући интегрисаном приступу који комбинује дигиталне алате, инклузивне методе и мултисензорну интерпретацију, ова иницијатива може послужити као модел добре праксе у различитим музејским контекстима, уз могућност даљег развоја у складу са потребама сваке институције.

# ПРИМЕРИ ДОБРИХ ПРАКСИ

## пристигли на позив



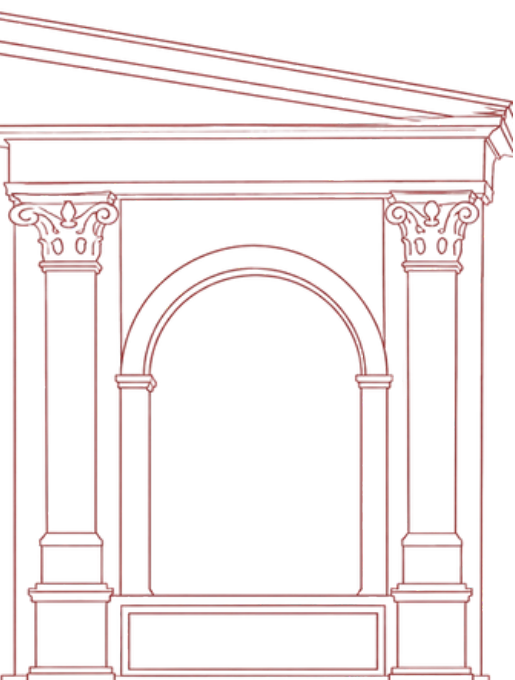
На конкурс су пристигле иницијативе: Галерија Матице српске, Музеј афричке уметности, Музеј града Београда, Музеј Николе Тесле, Музеј савремене уметности, Народни музеј Краљево, Народни музеј Србије, Народни музеј у Лесковцу, Народни музеј у Смедеревској Паланци, Народни музеј Чачак, Народни музеј Шумадије у Крагујевцу



# ГАЛЕРИЈА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Програм у Галерији Матице српске  
поводом обележавања  
Међународног дана особа са  
инвалидитетом

Аутор: Ивана Раствојић

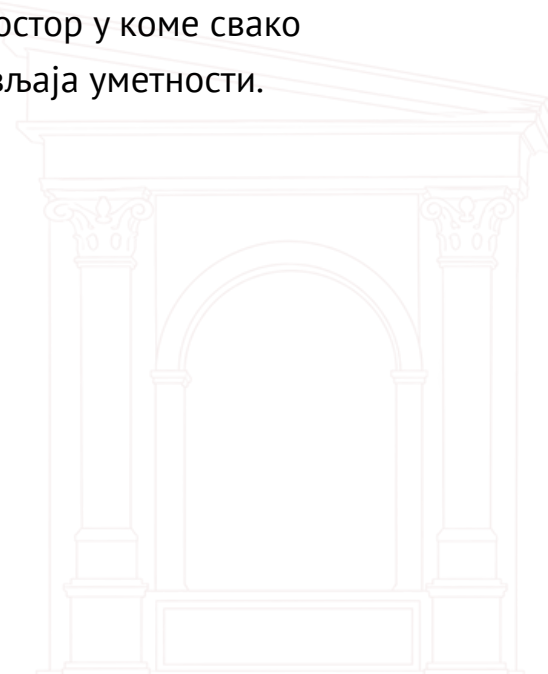


Галерија Матице српске је кроз континуирана партнерства и интердисциплинарну сарадњу развила програме намењене посетиоцима са и без инвалидитета. Поводом обележавања Међународног дана особа са инвалидитетом, Галерија је реализовала разноврстан програм са циљем да уметност учини доступном свима.

Поред Сталне поставке РеВИЗИЈА колекције Галерије Матице српске, програмима је била обухваћена и тадашња актуелна изложба Лазар Возаревић, Галерија у гостима. Посетиоцима су понуђени тактилни модели и аудио-описи уметничких дела, видео-водичи на знаковном језику, креативне и инклузивне радионице и садржаји за децу и младе. Ови програми не само да уклањају комуникационе баријере, већ афирмишу различитост као кључну вредност, подстичући нове моделе перцепције уметности.

Иницијатива је осмишљена са циљем да уметност учини разумљивом и доступном најширој публици, без обзира на различите сензорне, когнитивне или комуникацијске потребе. Кроз употребу тактилних модела слика и аудио-описа, једноставног и прилагођеног језика, као и видео-водича на знаковном језику, садржаји су обликовани тако да буду разумљиви особама са различитим категоријама инвалидитета, али и широј публици која тражи нове начине доживљаја уметности.

Креативне радионице и интерактивни формати подстичу активно учешће, учење кроз искуство и размену међу посетиоцима различитих узраста и знања. На овај начин, иницијативе Галерије превазилазе оквире класичне музејске интерпретације и успостављају отворен, инклузиван простор у коме свако може да пронађе сопствени начин разумевања и доживљаја уметности.

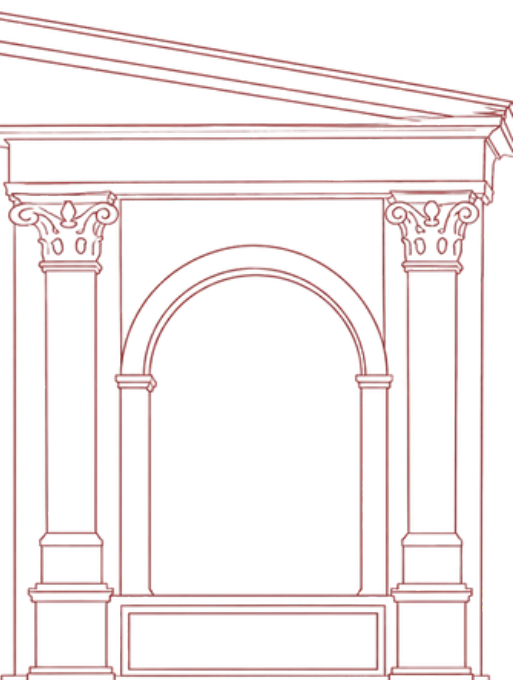
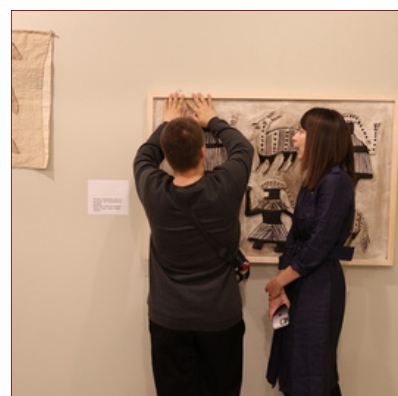


# МУЗЕЈ

## АФРИЧКЕ УМЕТНОСТИ

“Види, додирни, осети...”  
пројекат трајног унапређења  
доступности музејске поставке  
особама са оштећењем вида

Аутор: Милица Јосимов



Пројекат „Види, додирни, осети...” је програм унапређења приступачне музејске комуникације, са идејом да уметност учини доступном свима – пре свега особама са оштећењем вида, али и осталим посетиоцима који желе да је доживе на другачији, тактилан начин.

Кључ унапређења приступачности лежи у увођењу тактилног приступа при представљању експоната: могућност искључиво визуелног посматрања изложених предмета допуњена је израдом реплика које се могу додиривати. На тај начин доживљавају се облик, структура и детаљи експоната кроз чуло додира.

Коришћене су посебне методологије и технологије. Примењени су следећи методолошки приступи: тактилна музеологија – увођење додира као равноправног начина „читања” изложбе, ко-креација са корисницима – особе оштећеног вида учествовале су у осмишљавању, тестирању и тумачењу модела, поједностављивање и наглашавање форми – прилагођавање експоната да буду јаснији за тактилно перципирање и инклузивни дизајн – поставка је планирана тако да буде разумљива различитим групама посетилаца. Коришћена су следећа технолошка решења: израда тактилних реплика и рељефа (укључујући и 3D моделе) који верно преносе облик и текстуру оригинала, аудио-дескрипција, Брајево писмо на пратећим таблама и тактилне стазе за кретање кроз изложбени простор.

Комбинацијом наведених приступа, пројекат није само технички унапредио приступачност, већ је променио и начин на који публика доживљава музејски садржај, чинећи га мултисензорним и инклузивним, тако да информације могу допрети до различитих група посетилаца,

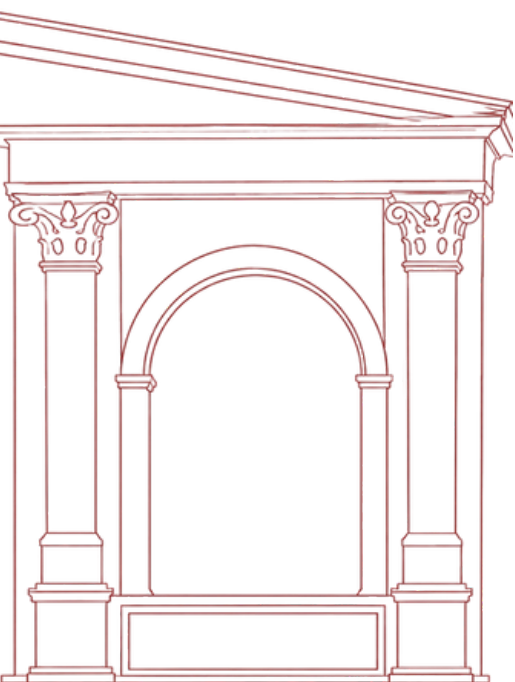
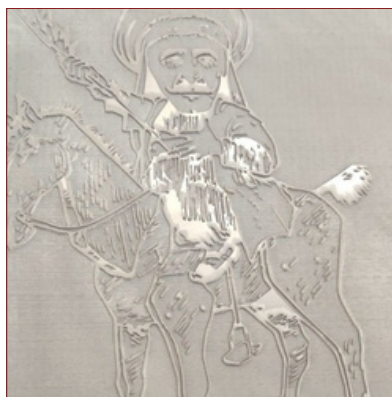
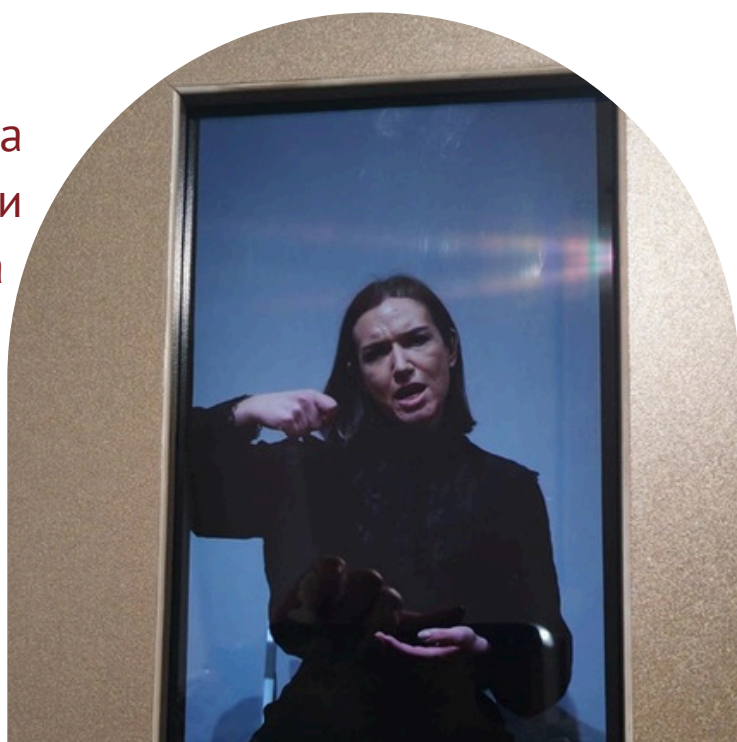


# МУЗЕЈ

## ГРАДА БЕОГРАДА

Прилагођавање сталних  
поставки Музеја града Београда  
– Спомен-музеја Иве Андрића и  
Збирке икона Секулић особама  
са оштећењем вида и слуха

Аутор: Марија Петровић



Музеј града Београда покренуо је иницијативу да све музеје у саставу учини приступачним особама са инвалидитетом и различитим заједницама. У оквиру прве фазе пројекта, одабрано је прилагођавање сталних поставки Спомен-музеја Иве Андрића и Збирке икона Секулић особама са оштећењем вида и слуха.

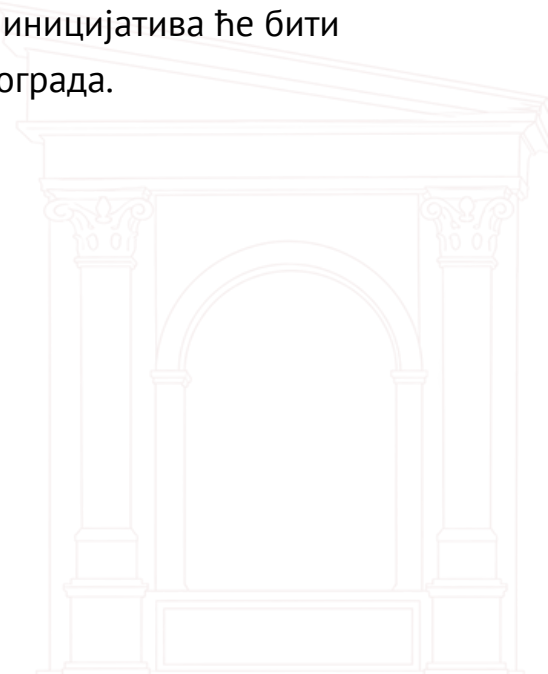
Реализоване активности обухватиле су израду аудиодескрипција простора музеја и одабраних предмета из сталних поставки, публикацију на Брајевом писму о легатима оба музеја, као и видео-вођење на знаковном језику за Спомен-музеј Иве Андрића.

Будући да се обе поставке налазе у стамбеним зградама, постављене су ознаке на Брајевом писму на оба интерфона и оба лифта. Урађена је аудио-дескрипција за оба музеја – опис простора и одабраних предмета из сталних поставки (укупно по шест предмета за сваки музеј).

Штампани су каталози на Брајевом писму за обе поставке који, осим текста на Брајевом писму о легаторима и музејима, садрже и по четири тактилна цртежа (најрепрезентативнији предмети из сталних поставки). Израђени су тактилни модели – рељефи три одабране карикатуре Бранислава Нушића. Снимљена су кустоска видео-вођења кроз сталну поставку Спомен-музеја Иве Андрића и изложбу о Браниславу Нушићу на српском знаковном језику.

Тематска изложба „Бранислав Нушић: случај једне собе” прилагођена је особама са оштећењем вида и особама са оштећењем слуха.

Циљ иницијативе је унапређење доступности културног наслеђа и укључивање шире публике у музејске програме. У наредним фазама иницијатива ће бити примењена и на друге музеје у саставу Музеја града Београда.

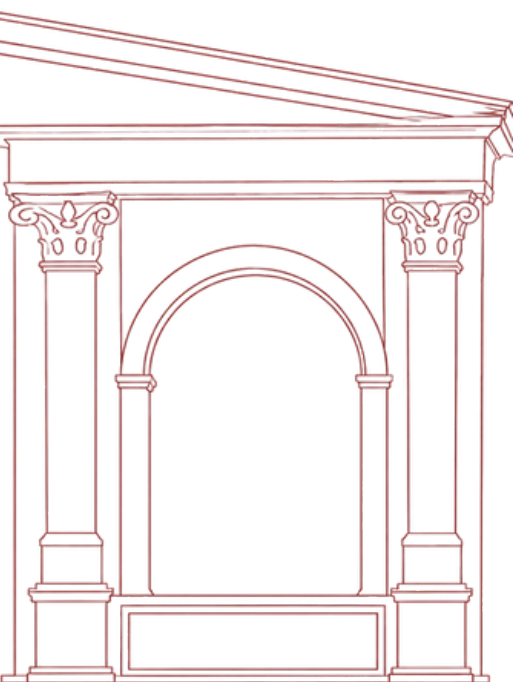


# МУЗЕЈ

## НИКОЛЕ ТЕСЛЕ

Едукативни програми за најмлађе – упознај се са Николом Теслом

Аутор: Нина Аџић



Овај едукативни програм осмишљен је са циљем да деци приближи науку и културно наслеђе кроз интерактивне, њиховом узрасту прилагођене садржаје. Обухвата радионице, приче, тематске туре и вођења кроз изложбу која комбинују наративни приступ, игру и демонстрације. Код млађег узраста пажња је посвећена причама и креативним активностима, док старији учествују у сложенијим интерпретацијама и предавањима.

Радионица је додатно унапређена едукативним материјалима: разгледнице на српском и енглеском језику, књига „Прича о детињству” за децу (штампана и дигитална), обележивачи за књиге, књига „Историја Музеја Николе Тесле” на Брајевом писму, пет различитих слагалица (дрвених и папирних) и квиз „Лавиринт”.

Наведеним активностима подстиче се учење кроз игру и мултисензорно искуство. Оваквим приступом музеј гради приступачан и инклузиван модел комуникације са најмлађом публиком.

Циљ је да се Теслино наслеђе учини разумљивим и доступним што широј публици. Развијен је модел који комбинује јасан и прилагођен језик, тематску разноврсност и интерактивне методе, примењиве на различите узрасте и нивое знања.

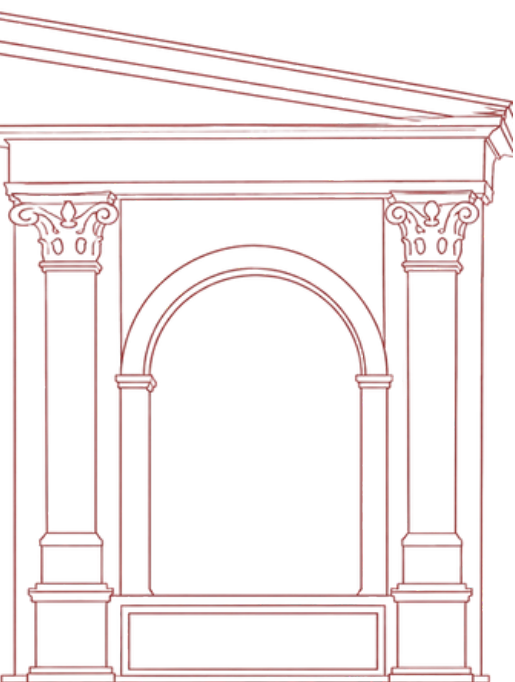
Садржаји су структурисани по узрастима – од предшколског до старијег школског доба, што омогућава постепено и разумљиво усвајање сложенијих појмова. Научне теме тумаче се кроз приче, примере из свакодневног живота и визуелне демонстрације, чиме се олакшава разумевање и одржава пажња. Поред деце, овај приступ омогућава да и одрасли без научног предзнања лако разумеју садржај, што иницијативи даје шири друштвени и образовни значај.

# МУЗЕЈ

# САВРЕМЕНЕ УМЕТНОСТИ

„Звук видљивог”  
– инклузивне радионице

Ауторски тим: Катарина Крстић,  
Сенка Ристивојевић и  
Борис Дончић



Изложба „Прекретнице ка модерности. Уметност друштва 1900–1945” послужила је као повод за реализацију инклузивних едукативних радионица намењених слепој, слабовидој и видећој публици. Циљ програма је да се кроз вишечулни приступ (звук, додир, мирис и просторне сензације) подстакне лични доживљај уметности и омогући заједничко стваралачко искуство. Радионице афирмишу аудио-дескрипцију као важан алат за приближавање музејских садржаја особама са оштећењем вида.

После кустоског вођења и упознавања са одабраним уметничким делом, као и ауторовом биографијом, учесници слушају опис одабраног дела, затим приступају креативном делу, где им се пружа прилика да кроз коришћење различитих материјала преиспитају своја чула и креативно изразе доживљај.

Поред слепих и слабовидих учесника, радионицама присуствује и видећа публика којој је понуђено да део активности изводи са повезом преко очију, чиме се обезбеђује равноправност перцепције и учешћа и продубљује разумевање уметности кроз различите сензорне приступе.

„Звук видљивог” је осмишљен да буде разумљив за широку публику кроз инклузивни и вишечулни приступ. Радионице су намењене слепој, слабовидој и видећој публици. На радионицама се користи аудио-дескрипција, што помаже особама са оштећењима вида да прате садржај. Вођење кроз изложбу прилагођено је свим узрастима и одвија се у форми дијалога, како би учесници боље разумели и лакше усвојили нова знања.

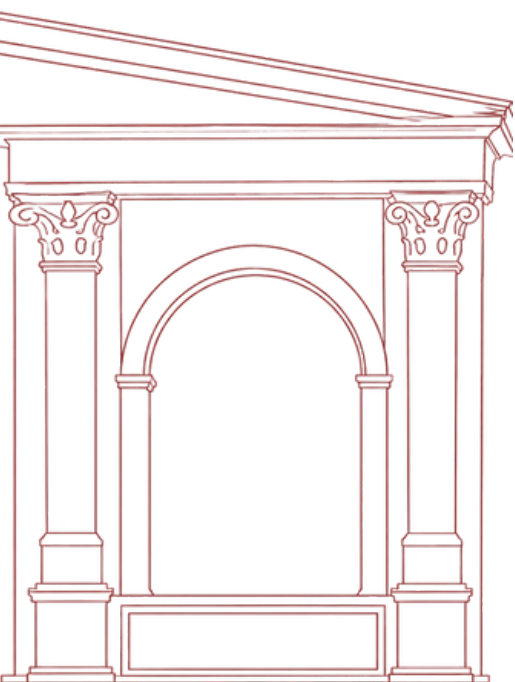
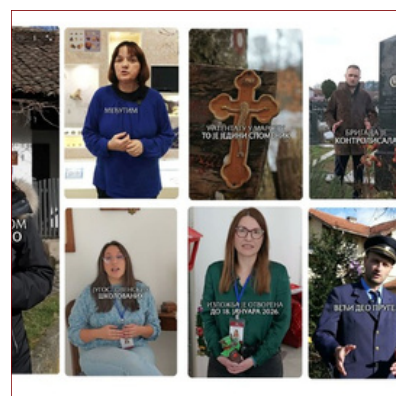
У практичном делу радионице, учесници реализују своје идеје кроз рад са глином, папиром и текстилом. Коришћењем просторних и мирисних ефеката отварају се нови начини за разумевање уметности.



# НАРОДНИ МУЗЕЈ КРАЉЕВО

Званична интернет презентација  
Народног музеја Краљево:  
вишеканални модел приступачне  
музејске комуникације

Носиоци пројекта:  
Јелена Марковић и  
Матија Марковић



Званична интернет презентација Народног музеја Краљево представља уређен вишеканални систем дигиталне комуникације којим музејски садржај постаје разумљивији, прегледнији и доступнији широј публици. Иницијатива обједињује веб-сајт, друштвене мреже и видео-платформе у јединствен модел који теме из области културног наслеђа преводи у јасан језик, логично структурисане текстове, визуелно прегледне објаве и титловане видео-формате. То је постигнуто употребом јасног и поједностављеног језика у најавама програма и интерпретативним објавама, објашњавањем стручних појмова и прилагођавањем садржаја различитим дигиталним форматима.

Презентација унапређује приступачну комуникацију тако што теме представља кроз међусобно повезане дигиталне канале: веб-сајт, Facebook, Instagram, YouTube, Google пословни профил и мејлинг листу. На тај начин публика информације може добити у више облика и на више места. Као нарочито важан елемент приступачности издваја се редовна производња кратких видео-снимака намењених друштвеним мрежама. Снимци садрже титл, што омогућава праћење без активирања звучног садржаја.

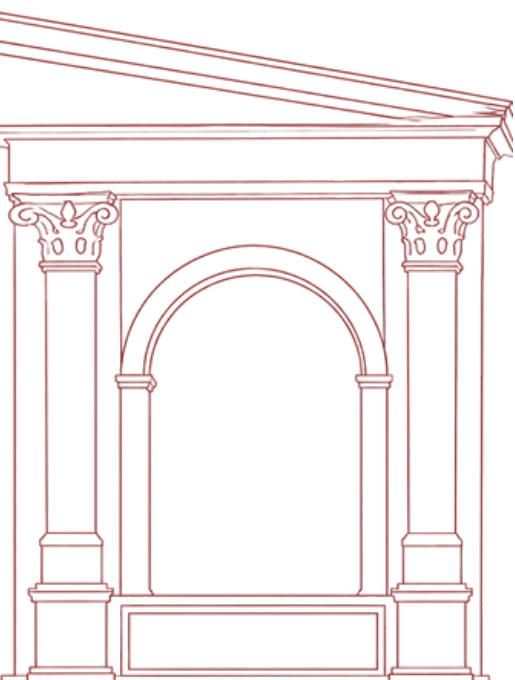
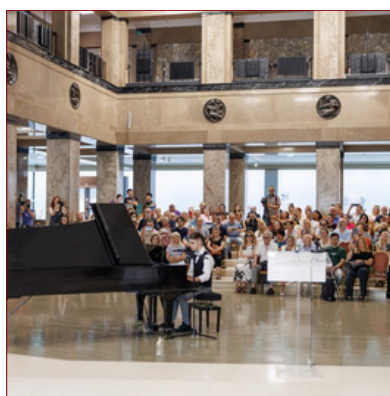
Иницијатива није условљена инфраструктуром, већ организацијом рада, уредничким принципима и доследном применом приступачне комуникације. Потенцијал је у разликовању информативних и образовно-интерпретативних садржаја, прилагођавању стручног језика широј публици, коришћењу више формата за исту тему, титловању кратких видео-садржаја, редовном праћењу статистике и одговорном управљању дигиталним каналима.



# НАРОДНИ МУЗЕЈ СРБИЈЕ

Изложба Невидљиви свет /  
World Unseen

Координатор: Мирјана Ракочевић,  
сарадници: Марина Пејовић,  
Анђела Петровић



Изложба Невидљиви свет/World Unseen је реализована у сарадњи са компанијом CanonEurope и Савезом слепих и слабовидих Србије. Чиниле су је фотографије израђене у рељефној штампи.

Описи су, осим класично, били изведени и Брајевим писмом и аудио техником. Изложба је подржана публикацијом и разним наменским садржајима, као и излагањем тактилног модела начињеног по слици Слепи гуслар Ристе Вукановића. Организовани су пратећи програми – стручна вођења, разговори и групне посете слепих и слабовидих.

Изложба је заснована на принципима универзалног дизајна како би се уклониле препреке за све посетиоце. Употребом мултисензорне методологије и вишеканалне комуникације, визуелне информације су преведене у друге системе чула, без ослоњања само на чуло вида. То је омогућило слепим и слабовидим особама да, кроз додир и звук, доживе композицију, а посетиоцима неоштећеног вида да, кроз звук и текстуру, стекну нову димензију разумевања фотографије.

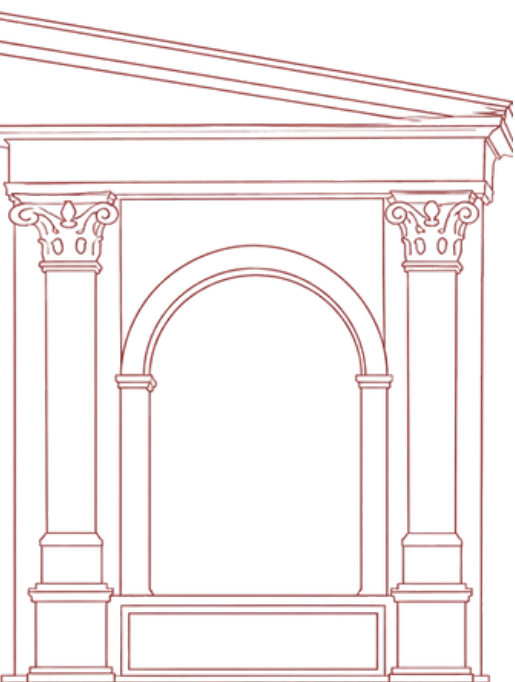
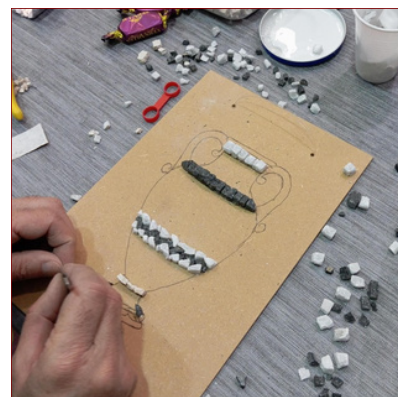
Информације су представљене на три нивоа: текстуални (класичне легенде и увећана штампа за лако читање), аудитивни (аудио нарација кроз причу и емоцију радова) и тактилни (директан физички контакт са делима), што је изложбу учинило читљивом за посетиоце различитих когнитивних могућности. Директном искуству посетилаца без оштећења вида допринеле су фотографије симулација представљених онако како виде слабовиди, као и коришћење симулационих наочара које су омогућиле публици неоштећеног вида да „виде” кроз очи слабовидих.

Ова изложба представља искорак у музејској пракси, јер је осмишљена тако да уметност учини доступном слепим и слабовидим особама, али и да промени перцепцију ове уметности код видеће публике.

# НАРОДНИ МУЗЕЈ У ЛЕСКОВЦУ

Пројекат „Мелодија царског  
мозаика”

Аутор: Жаклина Исламовић



Пројекат „Мелодија царског мозаика” осмишљен је са циљем да музејски садржај учини разумљивим и доступним што ширем кругу корисника, са посебним фокусом на особе са инвалидитетом. Приступ комуникацији заснивао се на поједностављеној и јасно структурираној интерпретацији садржаја, прилагођеној различитим нивоима предзнања и могућностима корисника. Информације о мозаицима са Царичиног града представљене су кроз разумљив језик, као и кроз визуелне примере и директан контакт са материјалом. Посебан акценат стављен је на повезивање теоријског дела са практичним радом, чиме је омогућено лакше разумевање садржаја кроз лично искуство.

Рад у малим групама омогућио је индивидуализовани приступ, при чему су темпо и начин рада били у потпуности прилагођени сваком учеснику. У раду са глувим и наглувим особама обезбеђено је присуство тумача за знаковни језик, док су слабовидим особама обезбеђена визуелна помагала. Простор у коме су реализоване радионице био је физички приступачан, укључујући приступну рампу.

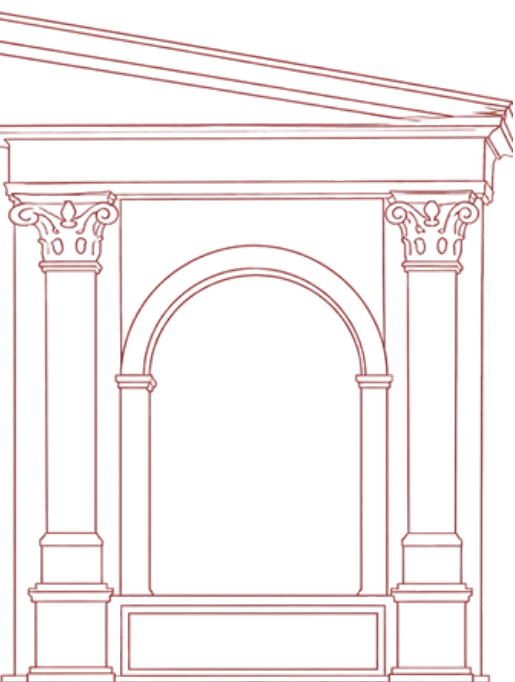
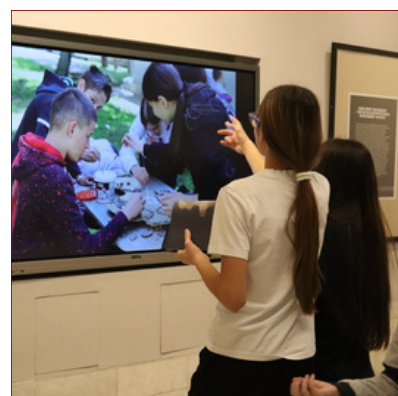
Комбинацијом јасног језика, визуелне подршке, практичног рада, физичке приступачности и подршке окружења, пројекат је омогућио да музејски садржај буду разумљиви, доступни и блиски различитим групама посетилаца.

Организована је изложба радова насталих током радионица, кроз коју су учесници добили прилику да своје мозаике представе широј публици, чиме је додатно оснажена њихова улога активних стваралаца културног садржаја. Посебан утисак пружио је музички наступ ансамбла из организације слепих. Иницијатива показује да приступачност није додатак, већ суштински принцип музејске комуникације, који омогућава више и равноправно учешће свих корисника.

# НАРОДНИ МУЗЕЈ У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

„АрхеологиЈА”  
Дечији ликовни салон 7

Аутор: Бојан Маринковић



Програм „Археолог и ЈА” реализован је у оквиру Дечијег ликовног салона 2025. Окупио је више од стотину деце. Кроз циклус радионица, учесници су радили са одбаченим фрагментима праисторијске керамике, развијајући креативне мозаичке композиције и стичући знања кроз тактилно и искуствено учење.

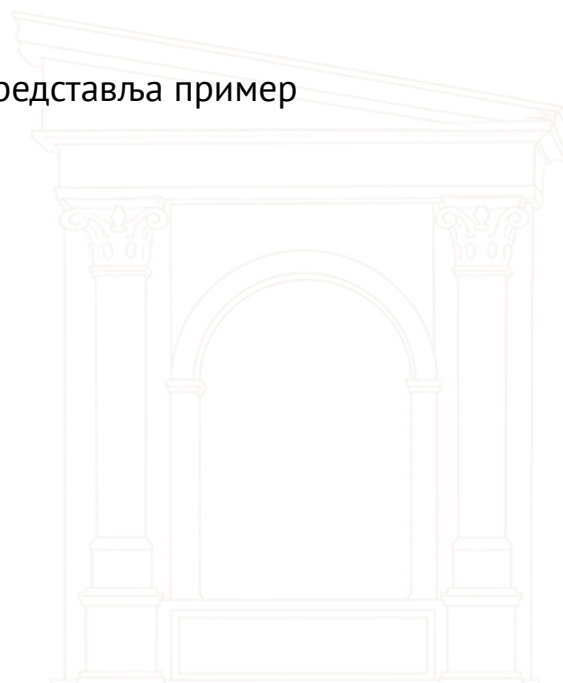
Едукативни сегмент реализован је кроз интерактивна предавања археолога Милице Стојановић и Ненада Шошића, која су подстицала питања и активно укључивање учесника.

Аудио-визуелна компонента реализована је кроз музејски театар, у оквиру којег су кроз костим, наратив и сценски израз, инспирисан неолитским периодом, археолошке теме представљене као живо и доживљајно искуство. Овај сегмент допринео је бољем разумевању садржаја кроз причу, звук и визуелну интерпретацију.

Завршни део програма чинила је изложба тактилних радова у дијалогу са оригиналним експонатима, успостављајући на тај начин динамичан дијалог између савременог стваралаштва и археолошког наслеђа.

Иницијатива је конципирана као вишеслојни комуникациони модел који обједињује усмено излагање, визуелне садржаје, тактилно искуство и активно учешће. Стручни појмови из области археологије интерпретирани су кроз прилагођен, јасан и узрасту примерен језик, уз ослањање на конкретне примере и дијалог са учесницима. Посебан акценат је стављен на искуствено учење где су кроз креативни процес и непосредан контакт са материјалом сложени појмови приближени ширем кругу корисника.

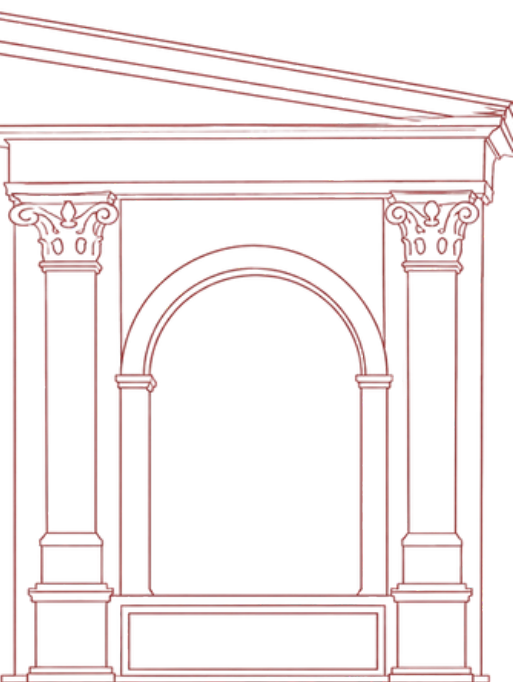
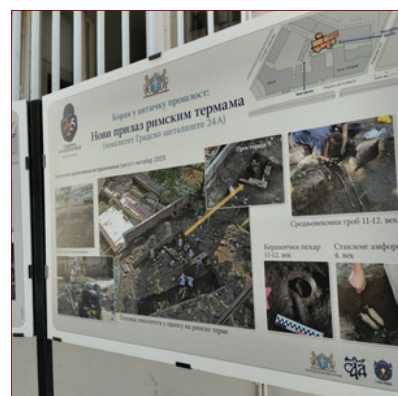
Програм се заснива на сарадњи кустоса и публике и представља пример инклузивне и партиципативне музејске праксе.



# НАРОДНИ МУЗЕЈ ЧАЧАК

Иницијатива Корак у античку  
прошлост / нови прилаз римским  
термама

Аутори: Александра Гојгић  
и Вујадин Вујадиновић



Полазећи од текућих заштитних истраживања на локалитету Градско шеталиште 24А у Чачку, западно од римских терми, пројекат је осмишљен као начин директног повезивања грађана са живим археолошким наслеђем.

Иновативност иницијативе огледа се у трансформацији археолошког истраживања у живи, отворени образовни простор. Уместо традиционалне музејске презентације, публика је уведена директно у процес откривања и интерпретације наслеђа. Повезивање текућих истраживања са јавним простором и будућим урбанистичким решењем (нови прилаз термама) представља пример савремене, одрживе и друштвено ангажоване музејске праксе.

Кроз изложбу на отвореном, стручно вођење, доступне информативне материјале и интерактивну радионицу „Уметност антике – мозаици”, омогућено је вишеслојно разумевање локалитета и његовог значаја.

Иницијатива примењује мултисензорни и мултимодални приступ комуникацији: визуелно (изложбени панели са јасном хронологијом и илустрацијама), аудитивно (директна интерпретација од стране стручњака и искуствено (радионица мозаика као облик тактилног и креативног учења).

Посебна вредност је интерпретација *in situ*, која омогућава разумевање наслеђа у његовом аутентичном контексту. Овај приступ значајно повећава приступачност садржаја, укључујући и публику која иначе не посећује музеје.

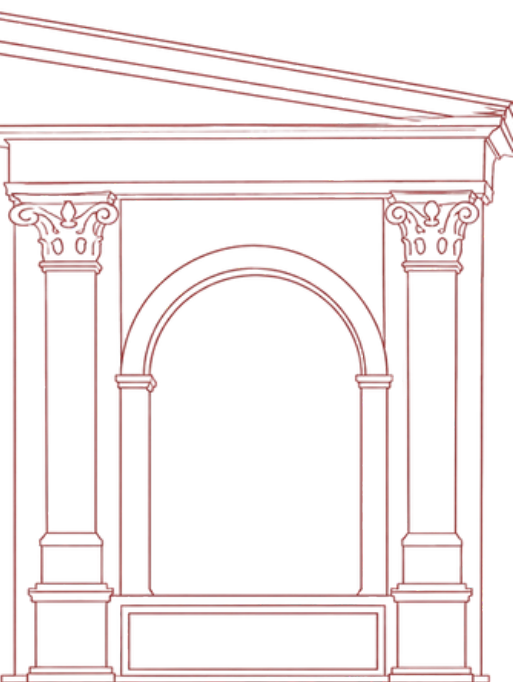
Иницијатива је значајно допринела већој видљивости, приступачности и разумљивости локалитета широј јавности, као и активнијем укључивању публике у очување и интерпретацију културног наслеђа.



# НАРОДНИ МУЗЕЈ ШУМАДИЈЕ У КРАГУЈЕВЦУ

Сретењска Србија – дигитални водич „Сретењског устава“ са пратећом изложбом

Аутор: Милош Јуришић, стручни сарадник: Роксанда Алексић



Вишемедијски садржај који у себи обједињује савремени дигитални и класичан музејски начин презентовања најстаријег српског устава усвојеног 1835. године у Крагујевцу. Пројекат је осмишљен као пројекција анимираних видео, текстуалних и аудио садржаја, која се одвија на посебно израђеној реплици типографског издања „Сретењског устава” (дигитална књига), и то на начин да листањем страница, синхронизовано долази до мењања аудио-визуелних садржаја који прати одредбе Устава.

Циљ пројекта је преношење вредности сећања у контексту обележавања историје парламентаризма и уставности и допринос одрживости историјског културног наслеђа. Савременом презентацијом „Сретењског устава” доступној што широј публици, указује се на место и значај првог Устава Србије као кључног елемента државности. На овај начин успоставља се ефикасно коришћење нових технологија у повећању заинтересованости музејске публике, популаризацију и промоцију као и унапређење приступачности културног наслеђа, укључујући и слепе и слабовиде особе.

У израду пројекта укључени су и чланови удружења Савез слепих Крагујевац. Они су консултовани како би се размотриле техничке могућности и осигурала доступност свих садржаја.

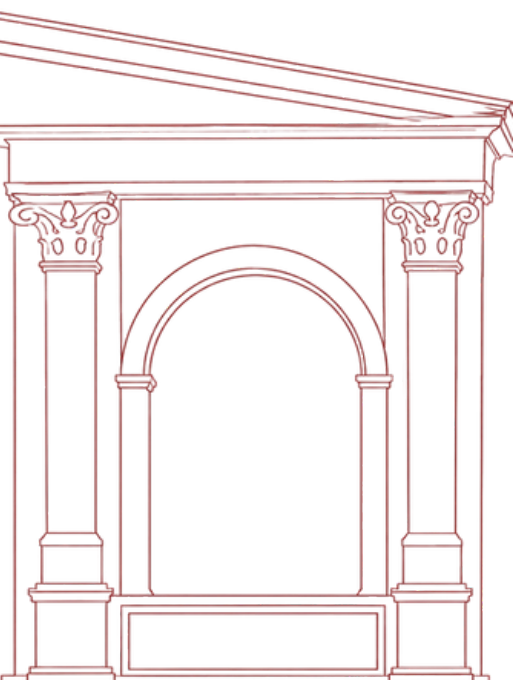
Поред тога што су на зидовима постављени панои са увећаним страницама Сретењског устава, урађена је дигитална књига, где се окретањем страница мења пројекција страница Устава коју истовремено прате анимације и аудио-нарација текста устава. Анимације успешно привлаче пажњу млађој популацији, док аудио-нарација омогућава слепим и слабовидим особама праћење целог текста Устава.



# НАРОДНИ МУЗЕЈ ШУМАДИЈЕ У КРАГУЈЕВЦУ

Инклузивна комуникација и  
мултисензорна интерпретација  
изложбе Мајстори вајарства у  
Легату Николе Коке Јанковића

Аутор: Владимир Марковић



Иницијатива се односи на развој аутентичног модела приступачне дигиталне комуникације кроз креирање наменске, инклузивне веб-странице за изложбу „Мајстори вајарства: Збирка скулптура Поклон збирке Рајка Мамузића”, реализоване крајем 2025. године.

Фокус иницијативе је на трансформацији стручног музеолошког садржаја у дигитални формат приступачан свим посетиоцима. Основа ове иницијативе је примена „универзалног дизајна” на сајту Галерије. Тако су су текстови кустоса допуњени са аудио-записима, видео-подршком на знаковном језику и вишејезичним титловима. Високорезолуциона 360° фотографска презентација одабраних експоната пружа могућност за ниво интеракције са скулптуром какав физички простор често ограничава. Посетиоци, на пример, могу да екстремно увећају текстуру дела или да га ротирају ради сагледавања форме из свих углова.

Захваљујући оваквој архитектури садржаја на сајту и приступу дигиталној бази података као примарном алату комуникације, Галерија је омогућила универзално искуство изложбе: исти садржај је коришћен и као централни део свечаног отварања (путем интерактивног дисплеја) и као трајни дигитални ресурс. Тиме је особама са инвалидитетом омогућено да равноправно и достојанствено доживе уметнички садржај, било у самој Галерији или од куће. Поставци се може приступити путем мобилних телефона, таблета и рачунара, као и преко великог интерактивног дисплеја у простору.

Ова иницијатива је замишљена као универзалан и лако примењив модел који може послужити као стандард за друге институције културе, без обзира на буџет или величину.



